

Stanisław KOZIEJ

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

CZ. I

**Wprowadzenie:
podstawy teoretyczne
oraz Polska**

jako podmiot bezpieczeństwa

www.koziej.pl

[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)

PODSTAWOWA LITERATURA

1. Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego RP, BBN, Warszawa 2013; <http://www.spbn.gov.pl/>

2. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, BBN, Warszawa 2020; https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowe_go_RP_2020.pdf

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA (1)

- 1. Podstawy bezpieczeństwa narodowego (państwa).** Podręcznik akademicki, red. naukowa J. Pawłowski, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2017
- 2. S. Koziej, Trzy dekady obronności III RP: polityka i strategia obronna oraz polityczno-strategiczne kierowanie siłami zbrojnymi RP [w:] Rocznik Strategiczny 2019/20, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2020, s. 400 –414, <https://wnpism.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2020/06/Trzy-dekady-obronnosci.pdf>**
- 3. S. Koziej, Wstęp do teorii i historii bezpieczeństwa, Skrypt internetowy, Warszawa/Ursynów 2010; http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/05/Teoria_i_historia_bezpieczenstwa.doc**
- 4. S. Koziej, Ewolucja i scenariusze kształtowania się środowiska bezpieczeństwa europejskiego, [w:] Bezpieczeństwo Europy w globalnym świecie, Redakcja naukowa: Jerzy Kleer, Konrad Prandeki, PAN, Warszawa 2018, s. 280 –309, <https://koziej.pl/wp-content/uploads/2018/12/Koziej-Ewolucja-i-scenariusze-%C5%9Brodowiska-bezp.pdf>**

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA (2)

5. Analiza środowiska bezpieczeństwa w perspektywie 2035 roku, Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych im. gen. broni Władysława Sikorskiego, Bydgoszcz 2020,
https://cdissz.wp.mil.pl/u/Analiza_srodowiska_bezpieczenstwa_w_perspektywie_2035_roku_-_PL_gzL8tud.pdf
6. S. Koziej, MINI-ESEJ O OBRONIE. Jak bronić Polski?
<http://koziej.pl/wp-content/uploads/2018/01/Esej-o-obronie10.01.pdf>
7. S. Koziej, **Rozważania o bezpieczeństwie**, Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2016;
http://www.lazarski.pl/fileadmin/user_upload/oficyna/O_bezpieczenstwie_narodowym_Polski___okladka.pdf
8. S. Koziej, **Studia o bezpieczeństwie**, Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2017
9. S. Koziej –materiały dydaktyczne i bieżące publikacje na stronie www.koziej.pl

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA (3)

10. Wspólna wizja, wspólne działanie: Silniejsza Europa. Globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, http://www.eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_pl_.pdf
11. Propozycje grupy eksperckiej w sprawie nowej strategii NATO: NATO 2030: United for the New Era, Reflexion-Group-Final-Report-Uni.pdf , 25.11.2020, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-ReflectionGroup-Final-Report-Uni.pdf
12. S. Koziej, Interesy narodowe jako podstawa strategii bezpieczeństwa narodowego oraz kryterium akceptacji strategii sojuszniczych, www.koziej.pl, 16.05.2020, <https://koziej.pl/wp-content/uploads/2020/05/Interesy-narodowe.pdf>
13. S. Koziej: Nowa zimna wojna na wschodniej flance –scenariusze dla rozwoju środowiska bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej, Pułaski Policy Paper Nr 3, 2019, 02 kwietnia 2019 r.; <https://pulaski.pl/pulaski-policy-paper-skoziej-nowa-zimna-wojna-na-wschodniej-flance-scenariusze-dla-rozwojusrodowiska-bezpieczenstwa-panstw-europy-srodkowo-wschodniej/>
14. S. Koziej, Braki Strategii Bezpieczeństwa Narodowego 2020: bez koncepcji operacyjnej i priorytetów preparacyjnych, Pułaski Policy Paper Nr 04, 2020, 26.05.2020 r., https://pulaski.pl/wpcontent/uploads/2020/05/Pulaski_Policy_Paper_Nr_04_20.pdf

PODSTAWY BEZPIECZEŃSTWA

**Co to jest
polityka?**

Polityka?

- **Polityka jako sztuka rządzenia**
- **Polityka jako sprawy publiczne**
- **Polityka jako kompromis i konsensus**
- **Polityka jako władza i dystrybucja zasobów**

**Co to jest
bezpieczeństwo?**

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo to teoria i praktyka zapewniania egzystencji (przetrwania) danego podmiotu w niepewnym środowisku, przy zachowaniu przezeń swobody realizacji własnych interesów.

Pojęcie bezpieczeństwa

- **Bezpieczeństwo w sensie statycznym - jako stan braku zagrożeń dla podmiotu, stan spokoju, pewności (stan obiektywny i subiektywny: uświadomiony i nieuświadomiony)**
- **Bezpieczeństwo w sensie dynamicznym (działanie podmiotu na rzecz bezpieczeństwa) – jako proces osiągnięcia i utrzymywania stanu braku zagrożeń i swobody działania**

Polityka bezpieczeństwa państwa

Działalność władz publicznych na rzecz zapewniania bezpieczeństwa państwa, jego obywateli i ich organizacji w wymiarze zewnętrznym i wewnętrznym poprzez wykorzystywanie szans, podejmowanie wyzwań, redukowanie ryzyk oraz przeciwdziałanie zagrożeniom.

OBRONNOŚĆ (OBRONA NARODOWA) NA TLE TYPOLOGII BEZPIECZEŃSTWA POLITYCZNEGO

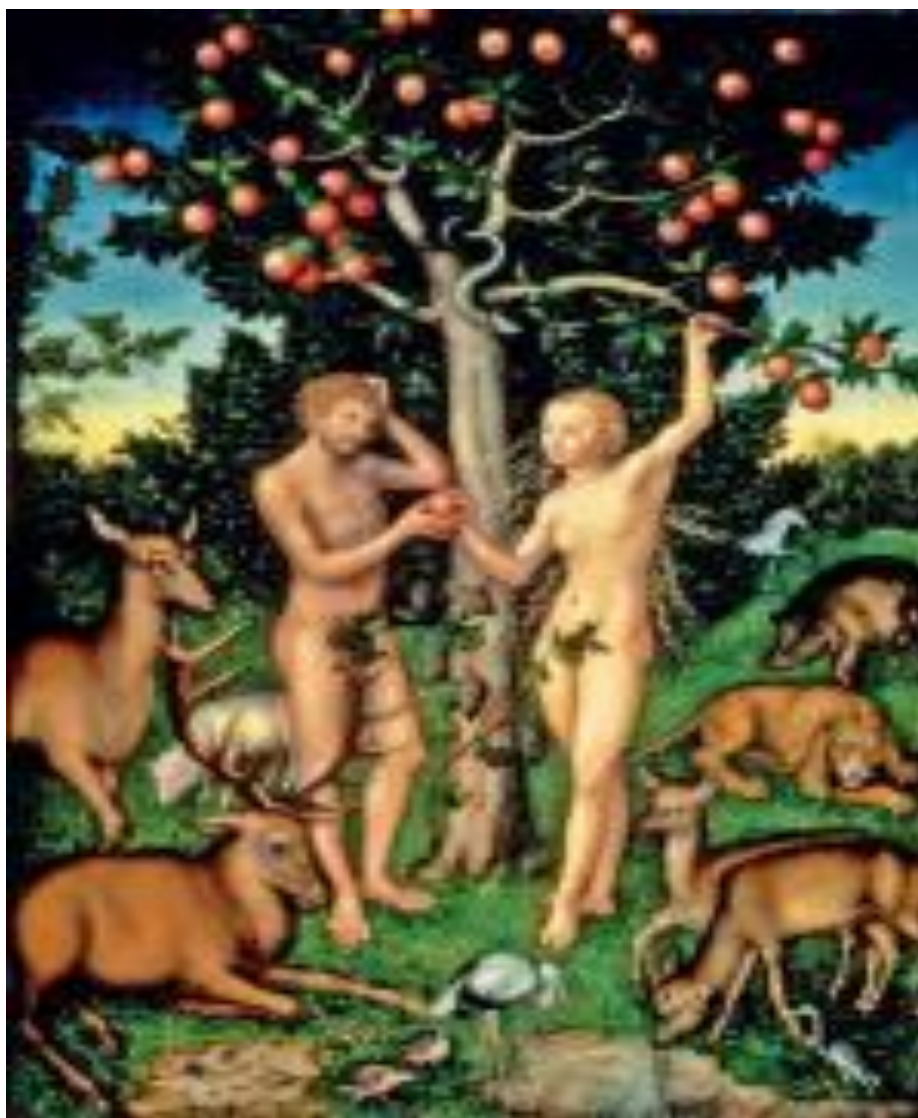

Kluczowe kategorie pojęciowe

- **interesy (narodowe), misje organizacji oraz wynikające z nich cele,**
- **środowisko (warunki) - szanse, wyzwania, ryzyka, zagrożenia,**
- **konceptcje - zasady i sposoby działań,**
- **systemy bezpieczeństwa (OBRONNOŚCI) – zasoby podmiotu wydzielone do realizacji przyjętych koncepcji, odpowiednio do tych zadań zorganizowane i przygotowane.**

EWOLUCJA

BEZPIECZEŃSTWA

Źródło: Bridgeman Art Library: „Adam i Ewa”, obraz Lucasa Cranacha Starszego, 1526

Geneza bezpieczeństwa

- **Historia bezpieczeństwa jest tak długa, jak długa jest historia ludzkości**
- **Biblijny raj - Adam i Ewa** (nie uświadomiony interes, brak celu, są wyzwania i zagrożenia - brak koncepcji i systemu bezpieczeństwa)
- **Kain i Abel** (błędnie zdefiniowany interes i cel oraz błędna koncepcja bezpieczeństwa, wraz z jej wykonaniem)
- **Potop biblijny - Noe** (dobrze określony interes i cel, prawidłowa koncepcja i skuteczny system bezpieczeństwa w postaci arki)

Ewolucja uwarunkowań bezpieczeństwa

Jak mierzyć potencjał (siłę) bezpieczeństwa?

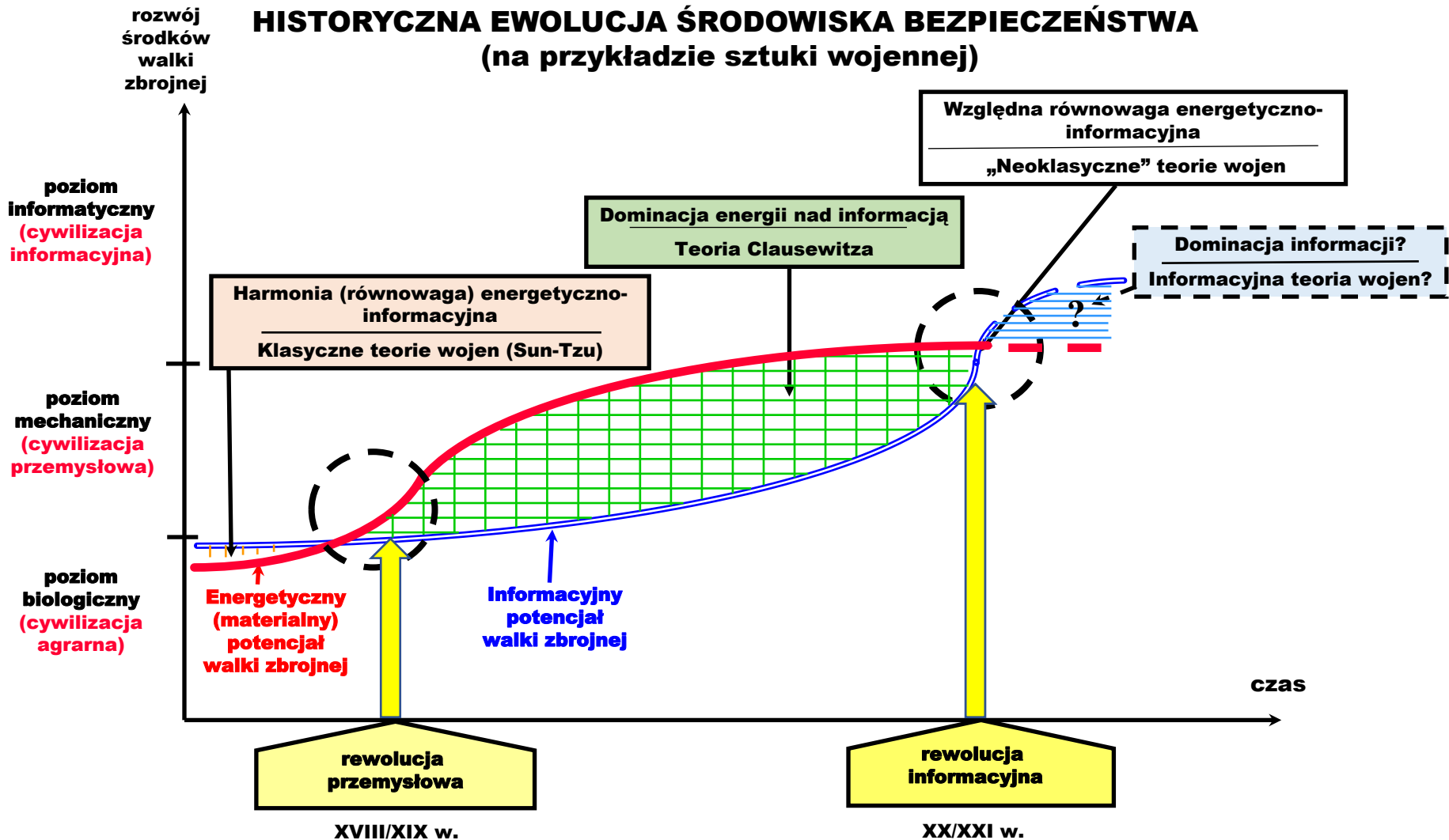

Koncepcja fal cywilizacyjnych (Toffler)

**Materialny (energetyczny) i niematerialny (informacyjny) wymiar
potencjału (siły) bezpieczeństwa**

- **Epoka agrarna** - równowaga energetyczno-informacyjna na poziomie biologicznym
- **Epoka industrialna** - dominacja energii
- **Epoka informacyjna** - zmierzanie do równowagi energetyczno-informacyjnej

HISTORYCZNA EWOLUCJA ŚRODOWISKA BEZPIECZEŃSTWA (na przykładzie sztuki wojennej)

STRATEGIE BEZPIECZEŃSTWA

**(jako fundament prawidłowej
polityki bezpieczeństwa)**

Geneza strategii

- ***Strategia (grec.)*** – dowodzenie siłami zbrojnymi sprawowane przez naczelnego (najwyższego) dowódcę (***strategos – grec.***)
- ***Strategia: przygotowanie i wykorzystanie bitwy dla celów wojny***
- ***Taktyka: uszykowanie na polu walki, prowadzenie bitwy***

Ewolucja strategii

- **Strategia **wojskowa**** – sposób użycia sił zbrojnych jako całości dla celów wojny
- **Strategia **wojenna**** – sposób użycia zasobów danego państwa (koalicji) dla celów wojny
- **Strategia **obronna (obronności)**** – sposób użycia zasobów państwa dla zapobiegania i rozstrzygania konfliktów i kryzysów polityczno-militarnych
- **Strategia **bezpieczeństwa**** – sposób użycia zasobów danego podmiotu dla zapobiegania i rozstrzygania wszelkich konfliktów (kryzysów)

Klasyki teorii strategii

- **Sun Tzu – „psycholog” wojny, lis wojny, strategia pozasiloowych rozstrzygnięć, strategia informacji**
- **Tukidydes – „polityk” wojny, wojna w stosunkach międzynarodowych**
- **Clausewitz – filozof i „fizyk” wojny, strategia masy, energii**
- **Jomini – „matematyk” wojny**
- **Ludendorff – strategia wojny totalnej**
- **Liddell Hart – neo- Sun-Tzu, judo, wytrącenie z równowagi, działania pośrednie**
- **Beaufre, Brodie – teoretycy odstraszania nuklearnego i kompleksowego podejścia (comprehensive approach)**

Klasyki praktyki strategicznej

- **Militiades – Maraton (siła miejsca)**
- **Epaminondas – Leuktry, Mantinea (tworzenie siły)**
- **Aleksander Macedoński (operacje połączone)**
- **Hannibal – Kanny (manewr okrążenia)**
- **Cezar (kampanie)**
- **Napoleon (mistrz manewru: dziel i bij)**

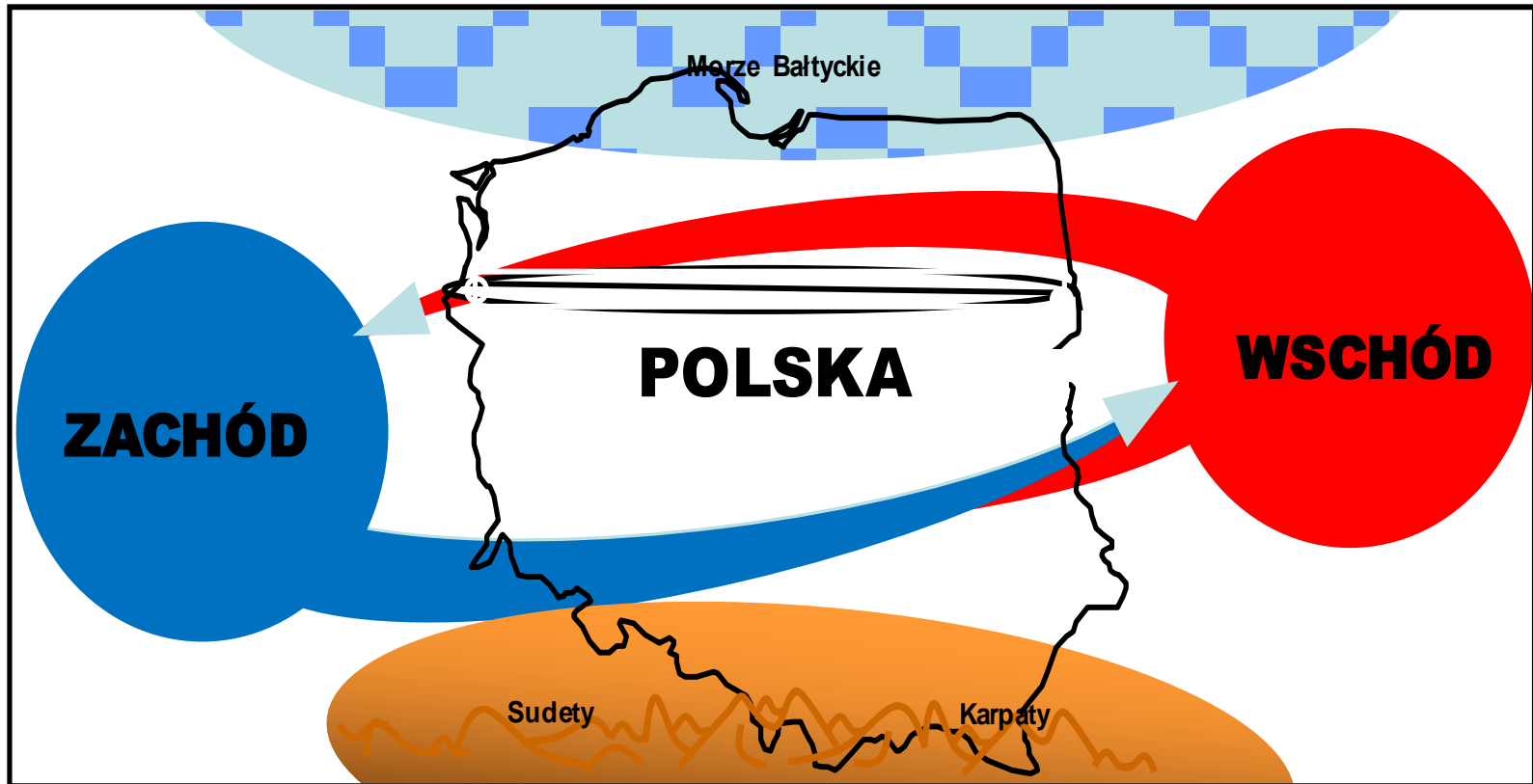
Podsumowanie

**Bezpieczeństwo, w tym obronność,
to nieustanny, dynamiczny proces;
to nie stan uzyskany raz na długi
czas.**

**Dlatego dobra polityka
bezpieczeństwa, w tym obronna,
musi być oparta na ciągłości i
przewidywaniu.**

**POLSKA
JAKO
PODMIOT
BEZPIECZEŃSYWA**

Geostrategiczne położenie Polski

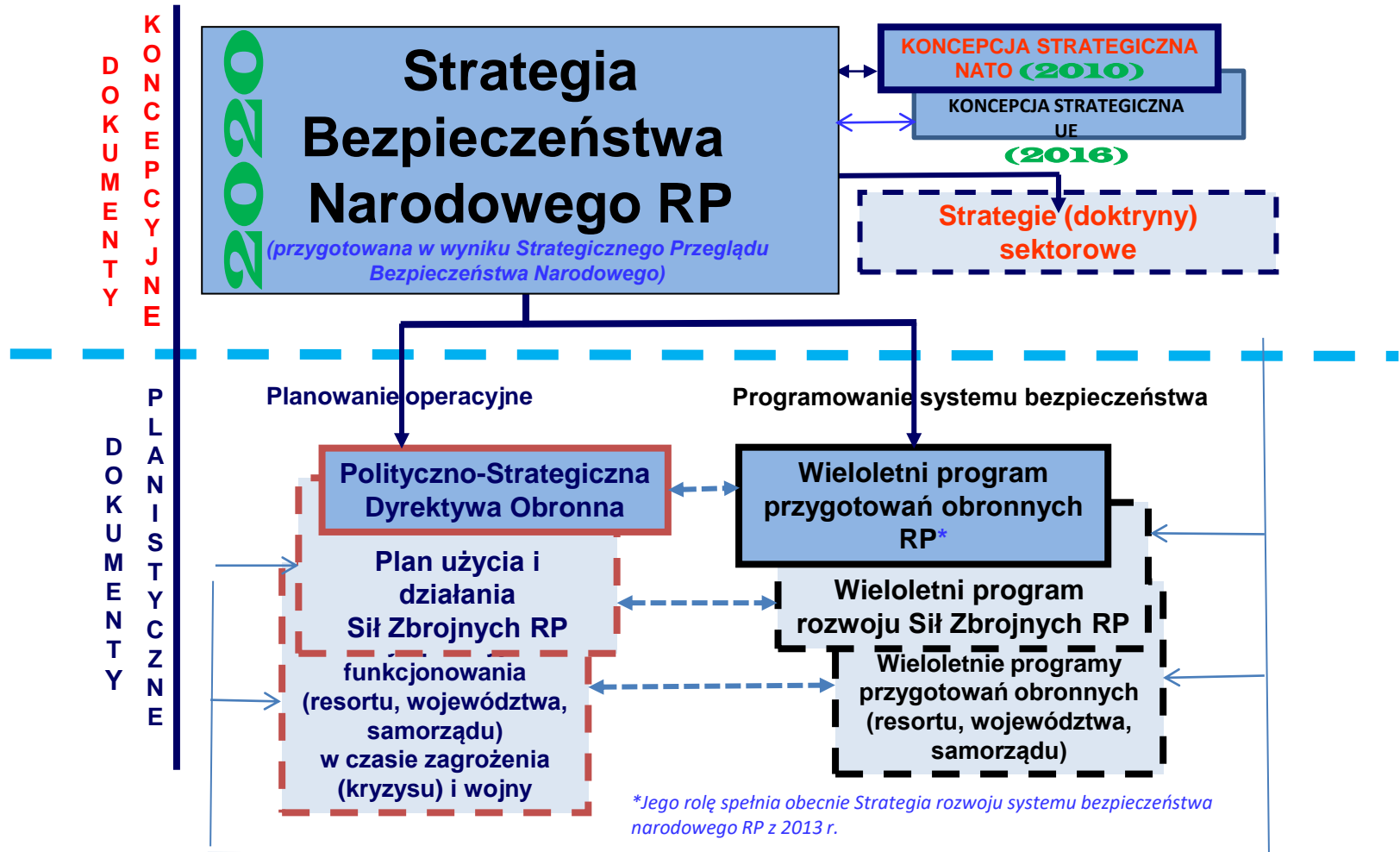
HISTORYCZNA EWOLUCJA POLSKIEJ STRATEGII

- **Polska Piastów – obrona na Zachodzie swoboda na Wschodzie**
- **Polska Jagiellonów - mocarstwo**
- **Upadek i rozbiory – słabość władzy centralnej**
- **Polska międzywojenna – równy dystans między Berlinem i Moskwą**
- **Polska w UW – ubezwłasnowolnienie strategiczne**
- **Samodzielność strategiczna lat 90.**
- **Polska w NATO i UE**

Cykl (procedura) strategiczny

- **Zdefiniowanie interesów i celów strategicznych**
- **Ocena środowiska strategicznego**
- **Sformułowanie operacyjnej koncepcji strategicznej**
- **Sformułowanie preparacyjnej koncepcji strategicznej (przygotowania, w tym transformacji zasobów strategicznych - systemu bezpieczeństwa)**

DOKUMENTY STRATEGICZNE

INTERESY NARODOWE I CELE STRATEGICZNE

POJĘCIE INTERESÓW PODMIOTU BEZPIECZEŃSTWA

Interesy podmiotu bezpieczeństwa – to zsyntetyzowane oczekiwania podmiotu wobec otoczenia wynikające i kształtowane przez jego tożsamość, wyznawane wartości, historyczny dorobek, tradycje, bieżące potrzeby oraz dążenia i aspiracje przyszłościowe.

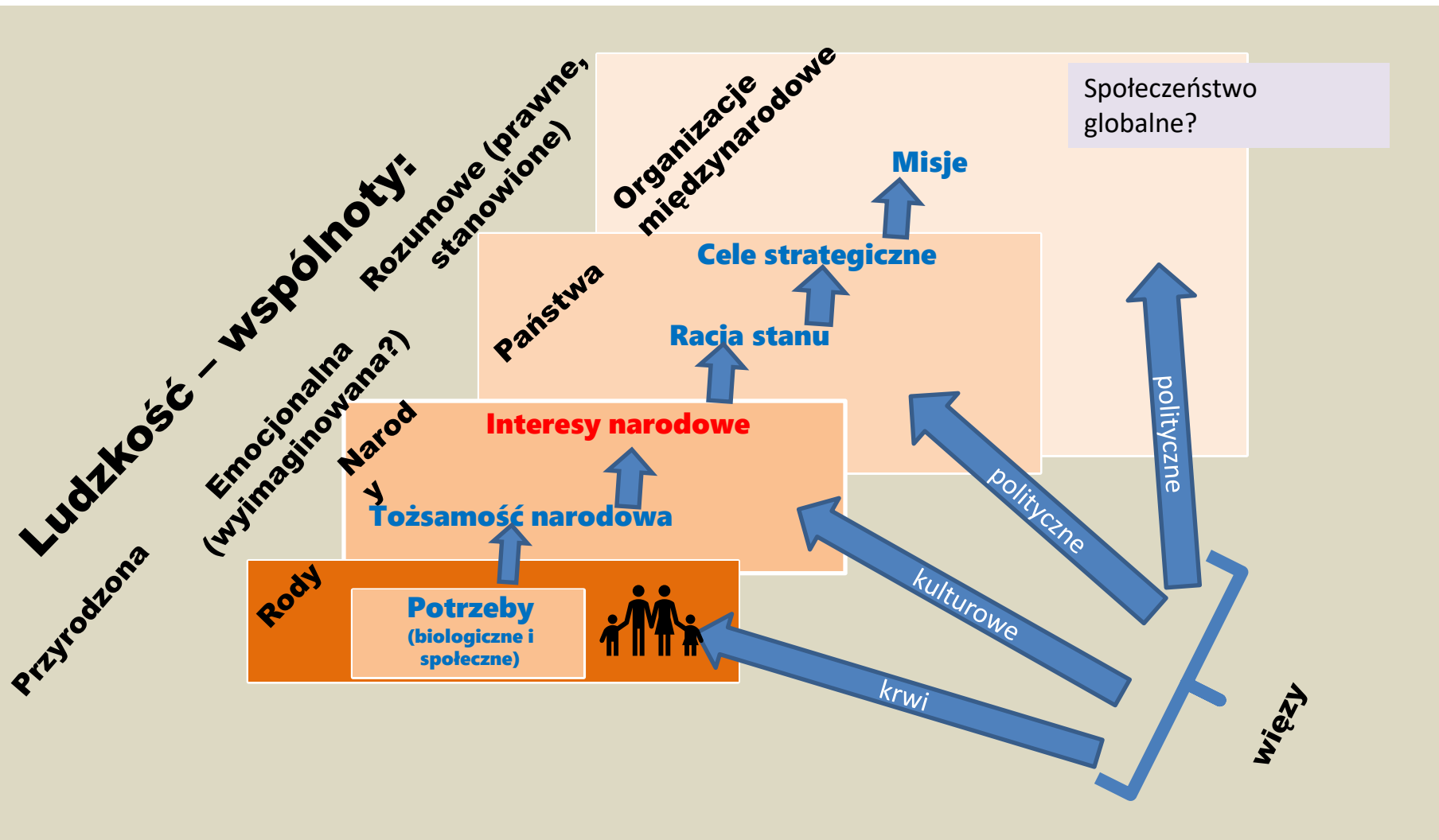
Można wyróżnić interesy żywotne (dotyczące istnienia podmiotu: *być albo nie być?*) i pożądane (związane z jakością owego istnienia, trwania: *jak być?*).

Wg (MINI)SŁOWNIK BBN: Propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa,

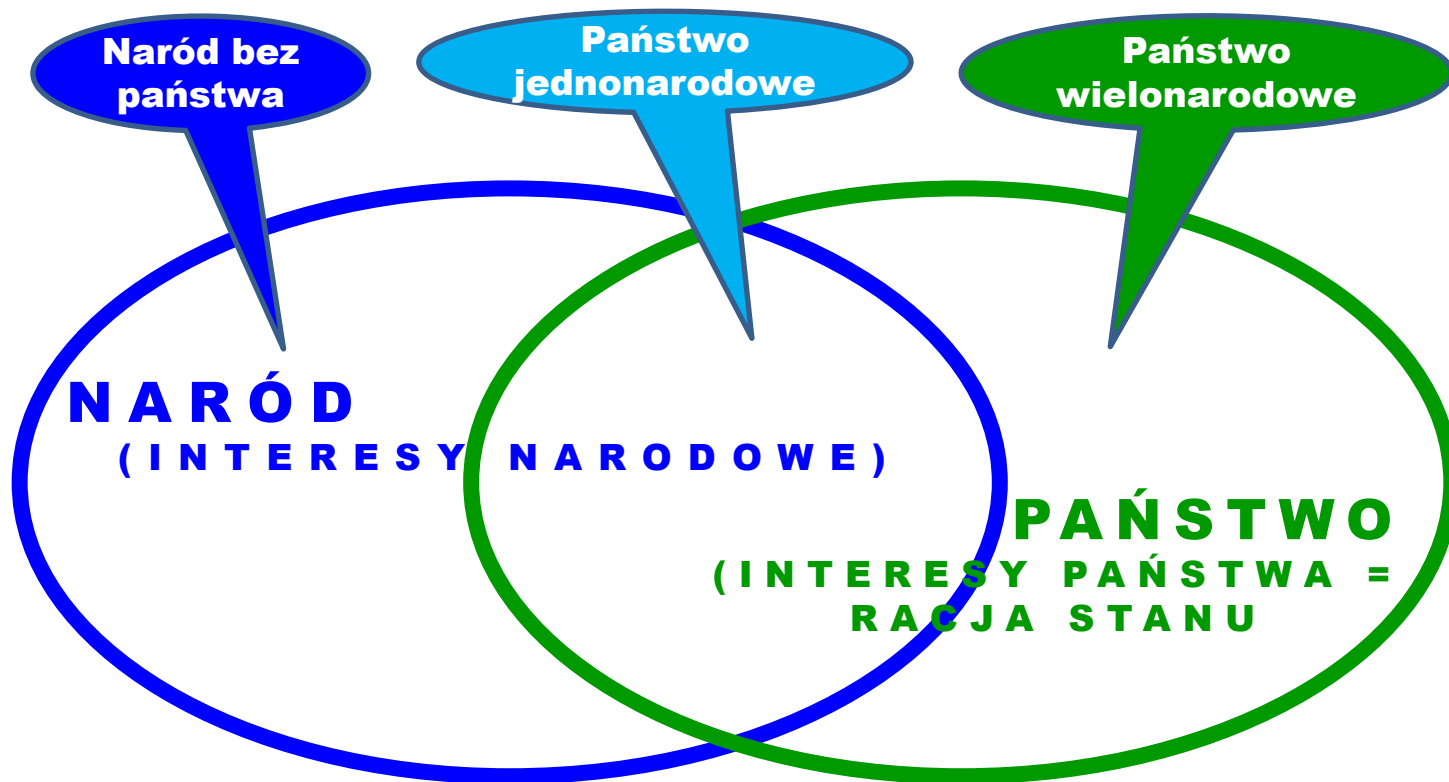
[https://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-](https://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-propozy/6035)

[propozy/6035,MINISLOWNIK-BBN-Propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html](https://www.bbn.gov.pl/pl/bezpieczenstwo-narodowe/minislownik-bbn-propozy/6035)

Interesy narodowe na tle historycznym

Interesy narodowe w kontekście narodu i państwa

Podstawy (determinanty) interesów narodowych

- **Własne doświadczenie historyczne: tożsamość narodowa, tradycje,**
- **Przynależność do cywilizacji zachodniej: wyznawane wartości, ustrój konstytucyjny państwa,**
- **Położenie geostrategiczne: potrzeby (wyzwania, zagrożenia) bezpieczeństwa,**
- **Potencjał strategiczny: aspiracje, dążenia a możliwości i ograniczenia**

KONSTYTUCYJNE (art. 5.) INTERESY NARODOWE

Rzeczpospolita Polska

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium,
- zapewnia **wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli**,
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska**, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konstytucja jako podstawa definiowania interesów narodowych

Konstytucja

art. 5.:

- **PAŃSTWO** [*niepodległość, nienaruszalność terytorium*],
- **OBYWATEL** [*wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli*],
- **POTENCJAŁ NIEMATERIALNY** [*dziedzictwo, kultura*],
- **POTENCJAŁ MATERIALNY** [*gospodarka, środowisko*].

Interesy w dziedzinie bezpieczeństwa:

- **własny potencjał**
- **silne sojusze**
- **wolności i obowiązki obywatela**
- **ochrona obywatela i ludności**
- **bezpieczny rozwój społeczno-gospodarczy**
- **społeczno-gospodarcze wsparcie bezpieczeństwa**

Cele: operacyjne i preparacyjne

Cele strategiczne

- **Cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa - to zoperacjonalizowane interesy i misje (określone stosownie do danych warunków, ujęte w określonym czasie i miejscu, z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych potrzeb i możliwości)**
- **Cele operacyjne i preparacyjne – elementy celu strategicznego; dotyczą konkretnego działania i przygotowania**

PODSUMOWANIE

- **Bezpieczeństwo jako dynamiczny proces**
- **Cykl strategiczny**
- **Konstytucja – punktem wyjścia dla określania interesów narodowych**

Dziękuję😊

Wspierasz nas
też na:
www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)